

KOMENTÁŘ

4. 2. 2022

Sociální služby v Plzeňském kraji v roce 2020

Nežádanější terénní sociální službou byla v Plzeňském kraji pečovatelská služba. Ta se stala v našem kraji v roce 2020 také nejvíce „nedostatkovou“ terénní sociální službou. Přestože tato služba obsadila první pozici také v České republice, v desetiletém horizontu docházelo k postupnému úbytku klientů. Mezi další významné sociální služby patří aktivizační služba pro rodiny s dětmi a terénní programy.

Pečovatelská služba

Nejvýznamnější terénní a ambulantní sociální službou v Plzeňském kraji se stala **pečovatelská služba**, kterou v roce 2020 využilo 7 040 klientů, čímž došlo k jejímu nepatrnému navýšení oproti roku 2019, a to o 39 osob. Tato sociální služba se zařadila na první pozici také v České republice, kde v roce 2020 přesáhla hodnotu 100 tisíc klientů. Nejvíce uživatelů pečovatelské služby zaznamenal Středočeský kraj (13 691) následovaný Hl. městem Prahou (11 977) a Jihomoravským krajem (11 204). Plzeňský kraj se zařadil v počtu klientů v celorepublikovém srovnání na sedmé místo. Nejméně uživatelů pečovatelské služby evidoval Karlovarský kraj (2 723). V desetiletém horizontu je však patrný celorepublikový pokles klientů této služby, a to o 13 127 osob.

Z hlediska výdajů je patrné, že právě pečovatelská služba tvořila největší část nákladů v oblasti terénních služeb a v Plzeňském kraji dosáhla hodnoty 257 662 tis. Kč. Meziročně se tak objem výdajů spojených s pečovatelskou službou navýšil o 36 553 tis. Kč (tj. o 16,5 %).

Příjmy spojené s poskytováním pečovatelské služby tvořily ve sledovaném roce v Plzeňském kraji 5,7 % z celkových příjmů v České republice. Nejvyšších příjmů za poskytnuté pečovatelské služby bylo dosaženo v Hl. městě Praze (13,6 %), Středočeském (12,4 %) a Jihomoravském kraji (11,4 %). Plzeňský kraj, jehož příjmy činily v roce 2020 celkem 246 311 tis. Kč, se zařadil mezi kraje na osmé místo. Průměrná roční úhrada od jednoho uživatele služby činila v České republice 8 529 Kč.

Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi

Druhou nejvýznamnější terénní a ambulantní sociální službou z hlediska počtu klientů byla v Plzeňském kraji **sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi**. Klientela čítala v roce 2020 celkem 2 081 osob a můžeme konstatovat, že i přes umístění na druhé příčce došlo u této služby k meziročnímu poklesu o 15,6 %. Tomu odpovídá i pokles celkových výdajů, které činily ve sledovaném období 28 491 tis. Kč a meziročně se tak snížily o 10,9 %.

Příjem z poskytnutí této péče zaznamenal meziroční pokles o 10,6 % a dosáhl hodnoty 28 544 tis. Kč. Úbytek dětské klientely o 385 osob nám dává naději, že se snížil počet rodin, ve kterých existovala rizika ohrožení vývoje dítěte nebo kde byl vývoj dítěte ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě obtížné krizové sociální situace, kterou rodiče nedokázali sami bez pomoci překonat.

KOMENTÁŘ

Nejvíce rodin s dětmi vyžadujících sociální pomoc se vyskytovalo v Moravskoslezském kraji (5 347) a v Hl. městě Praze (4 833). Naopak nejméně v Libereckém kraji (127). Plzeňský kraj obsadil šestou pozici mezi kraji. Také náklady vynaložené na tyto služby dosáhly nejvyšších hodnot v Hl. městě Praze (118 156 tis. Kč) a v Moravskoslezském kraji (71 143 tis. Kč). Plzeňský kraj skončil na devátém místě a nejnižší náklady na tyto služby byly vynaloženy v kraji Vysočina (11 192 tis. Kč).

Výše příjmů a výdajů za vybrané terénní a ambulantní sociální služby v Plzeňském kraji v roce 2020 (v tis. Kč)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

■ výdaje ■ příjmy

Průvodcovské a předčitatelské služby	1 530	1 589
Tlumočnické služby	1 407	1 315
Tísňová péče	2 253	2 282
Kontaktní centra	7 966	7 949
Osobní asistence	19 333	18 925
Terénní programy	21 118	21 004
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	28 491	28 544
Odlehčovací služby	31 076	24 334
Pečovatelská služba	257 662	246 311

Terénní programy

Třetí nejvyhledávanější službou co do počtu klientů v Plzeňském kraji se staly tzv. **terénní programy**. Jedná se o služby poskytované osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy. Služba je určena pro problémové skupiny osob, uživatele návykových látek nebo omamných psychotropních látek, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny. V roce 2020 bylo na tuto pomoc vynaloženo 21 118 tis. Kč, tj. meziročně o 1 135 tis. Kč více. Přestože došlo k navýšení výdajů o 5,7 %, počet klientů měl klesající tendenci a snížil se z hodnoty 2 656 v předchozím roce na 2 063 osob. V porovnání s rokem 2018 došlo dokonce ke snížení uživatelů této služby o 2 231 osob, což poukazuje na významný pokles počtu osob jmenované skupiny lidí v posledních dvou letech. Výše příjmů za vybrané terénní programy činila v Plzeňském kraji 21 004 tis. Kč.

Terénní programy se nejvíce uplatnily v Hl. městě Praze, kde klientela tvořila více než polovinu (36 845) veškerých uživatelů této služby v ČR. Naopak nejméně uživatelů bylo zaznamenáno v Královéhradeckém kraji, pouze 193 osob. Nejvyšších nákladů vynaložených na terénní programy bylo dosaženo v Hl. městě Praze, a to 230 608 tis. Kč (39,4 % z celkových výdajů na

KOMENTÁŘ

tyto služby v ČR), druhým krajem s výdaji 86 528 tis. Kč (14,8 %) se stal Ústecký kraj a na třetím místě skončil kraj Jihomoravský s výdaji 70 588 tis. Kč (12,1 %). Plzeňský kraj se umístil v mezikrajském porovnání na sedmém místě co do výše výdajů a na šestém místě co do počtu uživatelů dané služby.

Odlehčovací služba a osobní asistence

Mezi další terénní a ambulantní služby patří **odlehčovací služby**, které evidovaly v roce 2020 v Plzeňském kraji 222 klientů s celkovými náklady 31 076 tis. Kč. Výdaje spojené s poskytováním odlehčovací služby se meziročně navýšily o 24,9 % (6 187 tis. Kč). Podobně se vyvíjely také příjmy spojené s těmito službami, když meziročně vzrostly o 47,1 % (7 786 tis. Kč) na 24 334 tis. Kč. Službu v roce 2020 využilo o 34 klientů více než v roce 2019 a byla primárně poskytnuta osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, o které jinak pečovala osoba blízká v domácnosti.

Osobní asistence je nabízena v přirozeném sociálním prostředí osobám se zdravotním postižením a seniorům, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby, a to v předem dohodnutém rozsahu a čase. V roce 2020 jí využilo v Plzeňském kraji 189 osob, to je o 7 osob více než v roce 2019. Celkem bylo na tuto péči vynaloženo 19 333 tis. Kč, což představovalo meziroční navýšení výdajů o 15,3 % (2 567 tis. Kč). Služba se poskytuje za úhradu a její příjmy činily v daném období 18 925 tis. Kč (meziroční nárůst o 2 819 tis. Kč).

Kontaktní centra, podpora samostatného bydlení a tísňová péče

Cílem **kontaktních center** je snižování sociálních a zdravotních rizik spojených se zneužíváním návykových látek. Tuto pomoc poskytla centra v roce 2020 celkem 960 klientům v Plzeňském kraji. Nejvíce uživatelů kontaktních center bylo evidováno v Hl. městě Praze (6 724), v Ústeckém (4 688) a Jihomoravském (4 334) kraji. Výdaje na dané služby ve výši 7 966 tis. Kč byly vyrovnány příjmy 7 949 tis. Kč.

Podporované bydlení je terénní služba poskytovaná osobám se zdravotním postižením nebo chronickým onemocněním, včetně duševního onemocnění, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby; služba se poskytuje v domácnosti osob. V roce 2019 využilo podpory samostatného bydlení 20 klientů v Plzeňském kraji s vynaloženými náklady ve výši 2 658 tis. Kč, v roce 2020 se údaj za tuto službu v našem regionu nevyskytoval.

Počet uživatelů **tísňové péče** klesl v Plzeňském kraji oproti roku 2019 o 25 osob na celkových 143. Naopak výdaje na vybranou službu vzrostly o 14,9 % na 2 253 tis. Kč a příjmy o 21,0 % na 2 282 tis. Kč. Tísňová péče (známá také pod pojmem „nouzové tlačítko“) umožňuje zprostředkování neodkladné pomoci při krizové situaci, např. pádu, nevolnosti apod.

Tlumočnické, průvodcovské a předčitatelské služby

Mezi poslední možné nabízené terénní, popřípadě ambulantní služby v Plzeňském kraji patří tlumočnické, průvodcovské a předčitatelské služby. U **tlumočnických služeb** byl patrný mírný nárůst klientely, a to o 220 osob na celkových 1 352 osob. Tato pomoc je poskytována osobám s poruchami komunikace způsobenými především smyslovým postižením, které zamezuje běžné komunikaci s okolím bez pomoci jiné fyzické osoby. Přestože došlo v roce 2020

KOMENTÁŘ

k navýšení počtu klientů této služby, výdaje na vybranou péči zaznamenaly pokles o 1,5 % na částku 1 407 tis. Kč a příjmy o 6,9 % na částku 1 315 tis. Kč.

Počet uživatelů **průvodcovských a předčitatelských služeb** zůstal téměř neměnný a v roce 2020 evidoval 483 osob, což bylo nejvíce ze všech krajů v ČR. Oproti tomu v Hl. městě Praze využilo službu jen 134 klientů a v Jihočeském kraji 131 osob. Průvodcovské a předčitatelské služby využilo v České republice 998 lidí, tzn., že téměř polovinu klientely tvořil Plzeňský kraj. Zajímavé je, že přestože v počtu klientů se umístil Plzeňský kraj na prvním místě, jeho výdaje nedosahovaly zdaleka takové výše jako výdaje vynaložené v Jihočeském kraji (5 854 tis. Kč), Hl. městě Praze (3 728 tis. Kč) a Karlovarském kraji (2 039 tis. Kč), v němž počet klientů byl pouhých 34 osob. Výdaje v Plzeňském kraji činily 1 530 tis. Kč a příjmy 1 589 tis. Kč.

Nejvíce „nedostatkovou“ terénní sociální službou byla v roce 2020 v našem regionu pečovatelská služba se 131 neuspokojenými žádostmi. Dalších 64 klientů neuspělo se svou žádostí o terénní program, 43 žadatelů nebylo úspěšných v žádosti o sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, 41 neuspokojených žádostí bylo evidováno v případě odlehčovací služby, u služeb kontaktního centra nebylo vyhověno 20 žádostem a 3 žádostem u osobní asistence.

Počet uživatelů (klientů) vybraných terénních a ambulantních sociálních služeb podle krajů v roce 2020

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	Pečovatelská služba	Osobní asistence	Odlehčovací služby	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Terénní programy	Kontaktní centra	Podpora samo- statného bydlení	Tísňová péče	Tlumočnické služby	Průvod- covské a předči- tatelské služby
Česká republika	100 480	10 191	11 464	27 583	71 484	22 432	1 010	5 593	6 287	998
v tom kraj:										
Hl. město Praha	11 977	2 592	1 621	4 833	36 845	6 724	87	3 729	2 177	134
Středočeský	13 691	1 308	1 476	2 549	2 911	1 719	73	242	-	-
Jihočeský	8 966	571	797	727	1 547	1 080	15	33	77	131
Plzeňský	7 040	189	222	2 081	2 063	960	-	143	1 352	483
Karlovarský	2 723	162	31	723	1 021	356	-	51	-	34
Ústecký	5 411	522	520	2 206	11 321	4 688	133	-	417	45
Liberecký	3 653	530	423	127	811	-	215	-	-	-
Královéhradecký	6 194	434	442	1 844	193	262	54	1 200	81	33
Pardubický	4 345	576	527	2 526	574	-	32	-	-	30
Vysočina	4 466	267	504	575	238	157	2	111	961	23
Jihomoravský	11 204	891	1 911	1 632	6 486	4 334	26	84	258	85
Olomoucký	7 227	348	523	2 062	1 229	584	56	-	104	-
Zlínský	4 370	574	1 039	351	1 359	376	25	-	685	-
Moravskoslezský	9 213	1 227	1 428	5 347	4 886	1 192	292	-	175	-

Rozložení neuspokojených žádostí podle typu sociální služby bylo v jednotlivých krajích rozdílné. Nejvíce neuspokojených žádostí o terénní programy bylo evidováno v Jihomoravském kraji (2 152). Dalších 1 445 klientů neuspělo se žádostí o osobní asistenci v Hl. městě Praze. Jihomoravský kraj vykázal největší počet neuspokojených žádostí o pečovatelské služby (1 143), službám kontaktních center nebylo vyhověno nejčastěji v Hl. městě Praze

KOMENTÁŘ

(u 1 135 případů). Ve Zlínském kraji byl největší nedostatek u odlehčovací služby (569 žádostí) a o sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi neúspěšně žádalo 152 klientů v Hl. městě Praze. Celkově nejmenší počet všech neuspokojených žádostí o sociální služby byl zaznamenán v Ústeckém (239) a Plzeňském (302) kraji. Naopak nejvíce žádostí vykazaly kraje Jihomoravský (4 623), Hl. město Praha (3 783) a Moravskoslezský (1 991). Počet žádostí však nemusí odpovídat skutečnému počtu žadatelů, neboť jedna osoba může podat více žádostí najednou.

Evidovaný počet neuspokojených žádostí o vybrané sociální služby podle krajů v roce 2020

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

ČR, kraje (trvalé bydliště žadatele)	Pečovatelská služba	Osobní asistence	Odlehčovací služby	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Terénní programy	Kontaktní centra	Podpora samo- statného bydlení	Tísňová péče	Tlumočnické služby	Průvod- covské a předči- tatelské služby
Česká republika	4 898	2 727	2 825	547	2 523	1 982	159	24	513	12
v tom kraj:										
Hl. město Praha	298	1 445	138	152	247	1 135	12	18	332	6
Středočeský	124	43	216	23	-	26	7	2	-	-
Jihočeský	245	68	124	9	-	1	-	-	-	6
Plzeňský	131	3	41	43	64	20	-	-	-	-
Karlovarský	405	100	-	4	1	-	-	-	-	-
Ústecký	80	26	55	7	9	36	26	-	-	-
Liberecký	76	135	112	37	-	-	-	-	-	-
Královéhradecký	102	9	317	53	-	-	5	-	-	-
Pardubický	418	96	241	31	-	-	1	-	-	-
Vysočina	481	28	56	-	-	6	-	-	-	-
Jihomoravský	1 143	143	391	38	2 152	750	2	4	-	-
Olomoucký	292	7	115	37	2	6	1	-	6	-
Zlínský	506	123	569	-	-	-	-	-	-	-
Moravskoslezský	597	501	450	113	48	2	105	-	175	-

Další informace naleznete na internetových stránkách v následující publikaci (kapitola 5):

[Vybrané údaje o sociálním zabezpečení - 2020 | ČSÚ \(czso.cz\)](#)

Kontakt:

Mgr. Petra Fujová

Krajská správa ČSÚ v Plzni

Tel.: 377 612 121

E-mail: petra.fujova@czso.cz